T092 ATĐ 4 (53) Luận A Tỳ Đạt Ma Đại Tỳ Bà Sa Q100-Trí Uẩn-Luận về Tha Tâm Trí

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA
QUYEÅN 100

LUAÄN VEÀ THA TAÂM TRÍ (Phaàn 2)

Caùc loaøi höõu tình, coù ngöôøi löu chuyeån, coù ngöôøi hoaøn dieät. Ngöôøi löu chuyeån, nghóa laø traûi qua thoï sinh. Ngöôøi hoaøn dieät, nghóa laø höôùng ñeán Nieát-baøn. Neáu caùc höõu tình sinh vaøo coõi Duïc-Saéc, vaø caùc dò sinh ñeán coõi Voâ saéc, tu Tha taâm trí thì ñoái vôùi taâm-taâm sôû phaùp cuûa coõi aáy, do hai söï cho neân ñaït ñöôïc Tha taâm trí: 1. Naêng löïc duyeân. 2. Hieän khôûi. Neáu caùc höõu tình ñaõ nhaäp Nieát-baøn, vaø caùc Thaùnh giaû sinh ñeán coõi Voâ saéc, tu Tha taâm trí thì ñoái vôùi taâm-taâm sôû phaùp aáy, do moät söï cho neân ñaït ñöôïc Tha taâm trí, ñoù laø chæ coù naêng löïc duyeân chöù khoâng coù naêng löïc hieän khôûi. Hoûi: Neáu caùc Thaùnh giaû sinh ñeán coõi Voâ saéc, thì coù theå tu Tha taâm trí cuûa ñòa döôùi hay khoâng? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi khoâng tu, bôûi vì coõi aáy hoaøn toaøn khoâng coù nghóa phaùt khôûi. Lôøi bình: Neân ñöa ra caùch noùi naøy: Tuy nhaát ñònh khoâng phaùt khôûi maø coõi aáy coù theå tu, bôûi vì sinh ôû coõi treân coù theå tu voâ laäu cuûa coõi döôùi, nhö phaåm phaùp trí cho neân khoâng traùi vôùi lyù. Dò sinh ôû coõi aáy thì khoâng coù nghóa veà tu trí naøy. Hoaëc coù taâm-taâm sôû phaùp laø caûnh thuoäc Tha taâm trí cuûa Phaät chöù khoâng phaûi laø Ñoäc giaùc-Thanh vaên. Hoaëc coù taâm-taâm sôû phaùp laø caûnh thuoäc Tha taâm trí cuûa Phaät-Ñoäc giaùc chöù khoâng phaûi laø caùc Thanh vaên. Hoaëc coù taâm-taâm sôû phaùp laø caûnh thuoäc Tha taâm trí cuûa Phaät-Ñoäc giaùc- Thanh vaên. Nhö trong kinh noùi: “Tyø-kheo neân bieát! Trong nuùi Tuyeát to lôùn coù nôi nhö vaäy vöôïn khæ vaø con ngöôøi ñeàu khoâng coù theå ñi laïi, coù nôi nhö

vaäy vöôïn khæ coù theå ñi laïi maø con ngöôøi khoâng coù theå ñi laïi, coù nôi nhö vaäy vöôïn khæ vaø con ngöôøi caû hai ñeàu coù theå ñi laïi.” Trong kinh naøy, nuùi Tuyeát to lôùn laø hieån baøy veà phaùp to lôùn ñaõ bieát, nôi nhö vaäy laø hieån baøy möôøi laêm saùt-na thuoäc Kieán ñaïo, vöôïn khæ laø hieån baøy veà Ñoäc giaùc, con ngöôøi laø hieån baøy veà Thanh vaên, coù theå ñi laïi-khoâng coù theå ñi laïi laø hieån baøy veà caùc Tha taâm trí. Nhöng maø Tha taâm trí coù theå nhaän bieát

taâm-taâm sôû phaùp ñoàng loaïi chöù khoâng phaûi khoâng ñoàng loaïi, nghóa laø höõu laäu thì nhaän bieát höõu laäu, voâ laäu thì nhaän bieát voâ laäu, töøng ñaït ñöôïc thì nhaän bieát töøng ñaït ñöôïc, chöa töøng ñaït ñöôïc thì nhaän bieát chöa töøng ñaït ñöôïc, phaåm Phaùp trí thì nhaän bieát phaåm Phaùp trí, phaåm Loaïi trí thì nhaän bieát phaåm Loaïi trí. Tha taâm trí cuûa Thanh vaên ñoái vôùi Kieán ñaïo chæ coù theå nhaän bieát taâm cuûa hai saùt-na, Tha taâm trí cuûa Ñoäc giaùc ñoái vôùi Kieán ñaïo chæ coù theå nhaän bieát taâm cuûa ba saùt-na, Tha taâm trí cuûa Phaät ñoái vôùi Kieán ñaïo theo thöù töï coù naêng löïc nhaän bieát taâm cuûa möôøi laêm saùt-na. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì Tha taâm trí cuûa Phaät khoâng do gia haïnh maø hieän roõ ôû tröôùc maét, Tha taâm trí cuûa Ñoäc giaùc do gia haïnh baäc Haï maø ñöôïc hieän roõ ôû tröôùc maét, Tha taâm trí cuûa Thanh vaên do gia haïnh baäc Trung hoaëc laø gia haïnh baäc Thöôïng môùi hieän roõ tröôùc maét. Nghóa laø ngöôøi tu quaùn saép tieán vaøo Kieán ñaïo, Thanh vaên muoán bieát taâm Kieán ñaïo aáy, tröôùc tieân phaûi tu gia haïnh cuûa Tha taâm trí thuoäc phaåm Phaùp trí. Luùc aáy tu quaùn ñaõ tieán vaøo Kieán ñaïo, gia haïnh cuûa Tha taâm trí naøy ñaõ ñaày ñuû, thì coù theå nhaän bieát taâm trong hai saùt-na aáy, ñoù laø Khoå phaùp trí nhaãn vaø Khoå phaùp trí cuøng vôùi taâm. Luùc aáy tu quaùn tieán vaøo phaåm Loaïi trí, Thanh vaên laïi tu gia haïnh cuûa Tha taâm trí thuoäc phaåm Loaïi trí, traûi qua möôøi saùt-na gia haïnh môùi ñaày ñuû, môùi coù theå nhaän bieát taâm thöù möôøi saùu aáy, ñoù laø ban ñaàu bieát taâm thöù ba, nay chính laø bieát taâm thöù möôøi saùu aáy. Vì theá cho neân Tha taâm trí cuûa Thanh vaên chæ bieát hai taâm ñaàu trong Kieán ñaïo. Neáu ngöôøi tu quan saép tieán vaøo Kieán ñaïo, Ñoäc giaùc muoán bieát taâm kieán ñaïo aáy, tröôùc tieân laø tu gia haïnh cuûa Tha taâm trí thuoäc phaåm Phaùp trí. Luùc aáy tu quaùn ñaõ tieán vaøo Kieán ñaïo, gia haïnh cuûa Tha taâm trí naøy ñaõ ñaày ñuû, thì coù theå nhaän bieát taâm trong hai saùt-na aáy, ñoù laø Khoå phaùp trí nhaãn vaø Khoå phaùp trí cuøng vôùi taâm. Luùc aáy tu quaùn tieán vaøo Phaåm Loaïi trí, Ñoäc giaùc laïi tu gai haïnh cuûa Tha taâm trí thuoäc phaåm Loaïi trí, traûi qua naêm saùt-na gia haïnh môùi ñaày ñuû, môùi nhaän bieát taâm thöù taùm aáy, ñoù laø ban ñaàu muoán bieát taâm thöù ba aáy, nay môùi bieát ñoù laø Taäp loaïi trí cuøng vôùi taâm. Coù ngöôøi noùi: Bieát taâm thöù möôøi laêm aáy, traûi qua möôøi hai saùt-na

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 100 880

gia haïnh ñaày ñuû. Coù ngöôøi noùi: Ñoäc giaùc coù theå nhaän bieát boán taâm, ñoù laø nhaän bieát hai taâm ñaàu vaø taâm thöù taùm-thöù möôøi boán. Coù Sö khaùc noùi: Coù theå nhaän bieát hai taâm ñaàu vaø taâm thöù möôøi moät-thöù möôøi hai, töùc laø Dieät loaïi trí nhaãn giôùi Dieät loaïi trí cuøng vôùi taâm. Tha taâm trí cuûa Phaät khoâng do gai haïnh maø nhaän bieát ñaày ñuû taâm trong möôøi laêm saùt-na Kieán ñaïo aáy. Trí cuûa Phaät ñoái vôùi ba ñaïo ñeàu coù naêng löïc nhaän bieát veà töï töôùng vaø coïng töôùng; trí cuûa Ñoäc giaùc ñoái vôùi ñaïo cuûa Ñoäc giaùc-Thanh vaên, coù naêng löïc nhaän bieát veà töï töôùng vaø coïng töôùng, ñoái vôùi ñaïo cuûa Phaät thì coù naêng löïc nhaän bieát coïng töôùng chöù khoâng phaûi laø töï töôùng; trí cuûa Thanh vaên ñoái vôùi ñaïo cuûa Thanh vaên, coù naêng löïc nhaän bieát veà

töi töôùng vaø coïng töôùng, ñoái vôùi ñaïo cuûa Phaät-Ñoäc giaùc thì coù naêng löïc nhaän bieát coïng töôùng chöù khoâng phaûi laø töi töôùng. Hoûi: Thanh vaên coù luùc tieán vaøo Hieän quaùn, ñoái vôùi ñaïo cuûa Phaät- Ñoäc giaùc thì coù theå hieän quaùn hay khoâng? Giaû söû nhö vaäy thì coù gì sai? Neáu coù theå Hieän quaùn, thì taïi sao Tha taâm trí cuûa Thanh vaên khoâng coù theå nhaän bieát taâm cuûa Phaät vaø Ñoäc giaùc? Neáu khoâng coù theå Hieän quaùn thì taïi sao cuõng coù theå duyeân vôùi söï chöùng tònh aáy? Vaû laïi, thuaän theo Hieän quaùn thì khoâng quaùn taát caû Ñaïo ñeá chaêng? Ñaùp: Neân ñöa ra caùc noùi naøy: Thanh vaên luùc aáy tieán vaøo Hieän quaùn, cuõng coù theå Hieän quaùn ñoái vôùi ñaïo cuûa Phaät vaø Ñoäc giaùc. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì taïi sao Tha taâm trí cuûa Thanh vaên khoâng coù theå nhaän bieát taâm cuûa Phaät vaø Ñoäc giaùc? Ñaùp: Luùc tieán vaøo hieän quaùn thì bieát coïng töôùng aáy chöù khoâng phaûi laø töi töôùng, Tha taâm trí coù theå Hieän quaùn chæ nhaän bieát töi töôùng, cho neân Tha taâm trí cuûa Thanh vaên khoâng nhaän bieát taâm cuûa Phaät vaø Ñoäc giaùc. Hoûi: Tha taâm trí voán coù trong söï noái tieáp nhau cuûa moät höõu tình, coù theå nhaän bieát taâm-taâm sôû phaùp cuûa taát caû höõu tình tuøy theo ñieàu kieän thích hôïp, trí naøy ñoái vôùi ñieàu ñoù laø bieát toång quaùt veà vaät loaïi, hay laø bieát rieâng bieät töøng saùt-na? Giaû söû nhö vaäy thì coù gì sai? Neáu bieát toång quaùt veà vaät loaïi chöù khoâng phaûi laø rieâng bieät töøng saùt-na, thì ñoái vôùi töøng saùt-na rieâng bieät laøm sao coù theå nhaän bieát? Neáu bieát rieâng bieät töøng saùt-na thì taïi sao sôû y cuûa trí naøy khoâng phaûi laø nhieàu? Nghóa laø tuï Tha taâm trí cuûa mình coù hai möôøi moát phaùp, duyeân vôùi Thoï trong moät saùt-na cuûa moät höõu tình; nhö Thoï trong moät saùt-na, Thoï trong taát caû saùt- na cuõng nhö vaäy; nhö Thoï trong voâ löôïng voâ bieân saùt-na, ñoái vôùi taát caû

taâm-taâm sôû phaùp khaùc, saùt-na cuõng nhö vaäy; nhö taâm-taâm sôû phaùp cuûa moät höõu tình coù voâ löôïng voâ bieân saùt-na, ñoái vôùi taâm-taâm sôû phaùp cuûa taát caû höõu tình khaùc, saùt-na cuõng nhö vaäy. nhö vaäy, taâm-taâm sôû phaùp cuûa mình laø nhieàu, taát caû höõu tình khaùc do trí nhieàu cho neân sôû y cuõng nhieàu hay sao? Ñaùp: Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi naøy: Bieát toång quaùt veà vaät loaïi chöù khoâng phaûi laø rieâng bieät töøng saùt-na. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì ñoái vôùi töøng saùt-na rieâng bieät laøm sao coù theå naähn bieát? Ñaùp: Khoâng heà coù ñieàu naøy, nhöng bôûi vì phaân bieät, gaûi söû trí khoâng coøn coù theå nhaän bieát vaät loaïi, ñoái vôùi saùt-na khaùc khoâng muoán bieát nöõa, neáu nhö vaãn muoán bieát thì cuõng khoâng coù theå bieát ñöôïc. Neáu trí chöa heát thì muoán bieát laäp töùc bieát ngay. Vaû laïi, trí nhaän bieát vaät loaïi ñoái vôùi caùc saùt-na khoâng muoán bieát rieâng bieät, neáu muoán bieát rieâng bieät thì cuõng khoâng coù theå bieát ñöôïc, bôûi vì nhöõng ñieàu muoán bieát chæ rieâng ñoái vôùi vaät loaïi. Laïi coù ngöôøi noùi: Bieát rieâng bieät töøng saùt-na. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì taïi sao sôû y cuûa trí naøy khoâng phaûi laø nhieàu? Ñaùp: Khoâng coù sai laàm nhö vaäy, bôûi vì beân naøy-beân kia baèng nhau, nhö tuï Tha taâm trí cuûa mình coù hai möôi moát phaùp, coù voâ löôïng voâ bieân saùt-na, ñoái vôùi taát caû taâm-taâm sôû phaùp cuûa

taát caû höõu tình khaùc, moãi moät saùt-na coù theå duyeân rieâng bieät; nhö vaäy ñoái vôùi tuï Tha taâm trí cuûa taát caû höõu tình khaùc, cuõng ñeàu coù voâ löôïng voâ bieân saùt-na, ñoái vôùi taát caû taâm-taâm sôû phaùp cuûa taát caû höõu tình khaùc, moãi moät saùt-na coù theå duyeân rieâng bieät, cho neân sôû y cuûa trí khoâng coù loãi nghieâng veà nhieàu. Lôøi bình: Neân bieát trong naøy caùch noùi sau laø thích hôïp, bôûi vì sôû duyeân cuûa taâm-taâm sôû phaùp laø Ñònh. Hoûi: Caùc Tha taâm trí, laø coù theå duyeân vôùi taát caû ba ñôøi, hay laø chæ duyeân vôùi hieän taïi? Ñaùp: Caùc Tha taâm trí chæ duyeân vôùi hieän taïi. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì trong luaän ñaõ noùi phaûi thoâng hieåu theá naøo? Nhö noùi: “Phaùp quaù khöù-vò lai coù chín trí nhaän bieát, töø ra Dieät trí.” Ñaùp: Neân ñöa ra caùch noùi naøy: Phaùp quaù khöù-vò lai coù taùm trí nhaän bieát, töø ra Dieät trí vaø Tha taâm trí; phaùp hieän taïi coù chín trí nhaän bieát, töø ra Dieät trí. Nhöng maø khoâng noùi nhö vaäy, thì neân bieát laø coù yù nghóa khaùc. Nghóa laø chuûng loaïi aáy do chín trí ñaõ nhaän bieát, neáu ôû quaù khöù thì töùc laø do Tha taâm trí quaù khöù maø nhaän bieát; cuõng laø phaùp khoâng sinh

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 100 882

ôû vò lai, do Tha taâm trí maø nhaän bieát. Neáu ôû vò lai thì chæ laø do Tha taâm trí vò lai maø nhaän bieát. Neáu ôû hieän taïi thì töùc laø do Tha taâm trí hieän taïi maø nhaän bieát; cuõng laø phaùp khoâng sinh ôû vò lai, do Tha taâm trí maø nhaän bieát. Döïa vaøo yù naøy maø noùi phaùp quaù khöù-vò lai laø do chín trí maø nhaän bieát, chöù khoâng noùi phaùp quaù khöù-vò lai laø do Tha taâm trí hieän taïi maø nhaän bieát. Laïi coù ngöôøi muoán laøm cho luùc Tha taâm trí hieän roõ ôû tröôùc maét thì coù theå nhaän bieát taâm trong ba saùt-na noái tieáp nhau cuûa ngöôøi khaùc, nghóa laø hieän roõ ôû tröôùc maét thì tieáp theo saùt-na tröôùc dieät ñi-tieáp theo saùt-na sau sinh ra. luaän döïa vaøo ñaây maø noùi cuõng khoâng traùi ngöôïc nhau. Lôøi bình: Ngöôøi kia khoâng neân ñöa ra caùch noùi naøy, bôûi vì Tha taâm trí chæ nhaän bieát taâm-taâm sôû hieän taïi cuûa nöôùc khaùc, chöù khoâng phaûi laø phaùp khaùc. Hoûi: “Tha taâm trí laø duyeân vôùi moät vaät, hay laø duyeân vôùi tuï taâm sôû caâu sinh? Giaû söû nhö vaäy thì coù gì sai? Neáu duyeân vôùi moät vaät, thì trong kinh ñaõ noùi neân thoâng hieåu theá naøo? Nhö trong kinh noùi: Ñoái vôùi taâm coù tham bieát ñuùng nhö thaät ñaây laø taâm coù tham…” Neáu ôû cuøng moät luùc nhaän bieát tham vaø taâm thì leõ naøo khoâng phaûi laø tuï duyeân hay sao? Trong kinh khaùc ñaõ noùi, laïi thoâng hieåu theá naøo? Nhö “Ñöùc Theá Toân noùi: ta vöøa taùc yù bieát taát caû caùc taâm nieäm cuûa Tyø-kheo Taêng.” Neáu laø tuï duyeân thì taïi sao Tha taâm trí coù ba nieäm trí rieâng bieät? Ñaùp: Neân ñöa ra caùch noùi naøy: Tha taâm trí khôûi leân trong moät saùt- na chæ duyeân vôùi moät vaät. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì trong kinh ñaõ noùi neân thoâng hieåu theá naøo? Nhö noùi: “Ñoái vôùi taâm coù tham bieát ñuùng nhö thaät ñaây laø taâm coù tham.” Ñaùp: Taâm coù tham, ñoù laø taâm töông öng vôùi tham. Nhöng maø luùc bieát tham thì khoâng laäp töùc bieát taâm, neáu luùc bieát taâm thì khoâng coøn bieát tha. Nhö nhìn aùo coù veát baån, neáu luùc nhìn veát baån thì khoâng nhìn aùo, neáu luùc nhìn aùo thì khoâng coøn nhìn veát baån. ÔÛ ñaây cuõng nhö vaäy, cho neân khoâng traùi ngöôïc

nhau. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì trong kinh khaùc ñaõ noùi, laïi laøm sao thoâng hieåu. Nhö “Ñöùc Theá Toân noùi: Ta vöøa taùc yù bieát taát caû caùc taâm nieäm cuûa Tyø-kheo Taêng.” Ñaùp: kinh aáy khoâng noùi veà Tha taâm trí maø chæ noùi ñeán Tyû trí (Loaïi trí), nghóa laø Ñöùc Phaät tröôùc tieân duøng mmoät Tha taâm trí quaùn saùt taâm nieäm cuûa moät Tyø-kheo roài, sau ñoù cuøng Tyû trí quaùn saùt toång quaùt veà caùc taâm nieäm cuûa Tyø-kheo Taêng, bieát hoï ñeàu truù trong Chaùnh haïnh tòch tónh.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 100 883

Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi naøy: Ñaây khoâng phaûi laø Tha taâm trí, cuõng khoâng phaûi laø Tyû trí, maø chính laø Nguyeän trí, bieát toång quaùt veà caùc taâm nieäm cuûa Tyø-kheo Taêng. Laïi coù ngöôøi noùi: Ñaây khoâng phaûi laø Tha taâm trí, cuõng khoâng phaûi laø Tyû trí vaø Nguyeän trí, nhöng luùc Taän trí cuûa Ñöùc Theá Toân hieän roõ ôû tröôùc maét thì ñaït ñöôïc taâm-taâm sôû phaùp voâ phuù voâ kyù chöa töøng ñaït ñöôïc thuoäc chuûng loaïi nhö vaäy cuûa coõi Duïc, chöù khoâng tieán vaøo Tónh löï, cuõng khoâng daáy khôûi thaàn thoâng, vì vaäy luùc vöøa taùc yù thì coù naêng löïc nhaän bieát caùc taâm nieäm cuûa taát caû Tyø-kheo Taêng. Coù ngöôøi noùi: Ñaây laø taâm thieän cuûa coõi Duïc ñaït ñöôïc luùc Taän trí hieän khôûi, ñoù laø Tö Tueä thuø thaéng. Coù Sö khaùc noùi: Caùc Tha taâm trí coù theå duyeân vôùi tuï taâm-taâm sôû caâu sinh. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì taïi sao Tha taâm trí coù ba Nieäm truù rieâng beäit? Ñaùp: Bôûi vì luùc ban ñaàu daãn daét phaùt khôûi thì coù ba Nieäm truù, sau luùc thaønh töïu ñaày ñuû thì duyeân vôùi taát caû taâm-taâm sôû phaùp caâu khôûi, laøm duyeân xen taïp vôùi phaùp nieäm truù. Lôøi bình: Taát caû Tha taâm trí, trong moät saùt-na chæ duyeân vôùi moät phaùp, chæ duyeân vôùi vaät thaät, chæ quaùn veà töï töôùng, chæ quaùn veà thôøi hieän taïi, chæ quaùn veà Tha töông tuïc, chæ quaùn veà taâm-taâm sôû phaùp, khoâng thuoäc veà Kieán ñaïo, khoâng phaûi laø ñi keùm Tam-ma-ñòa Khoâng-Voâ töôùng, cuõng khoâng phaûi laø Taän trí-Voâ sinh trí thaâu nhieáp, trong ñaïo voâ giaùn khoâng tu-khoâng daáy khôûi, laø bôûi vì coù theå thaâu nhieáp trong chuûng loaïi cuûa Ñaïo. Hoûi: Theá naøo laø Tuùc truù tuøy nieäm trí? Ñaùp: Neáu trí do tu maø thaønh, laø quaû cuûa tu, nöông nhôø vaøo tu, ñaõ ñöôïc khoâng maát, coù theå ngay hieän taïi nhôù laïi vaø nhaän bieát caùc söï vieäc, caùc loaïi töôùng traïng vaø nhöõng lôøi noùi cuûa ñôøi tröôùc, thì goïi laø Tuùc truù tuøy nieäm trí. Trong naøy, neáu trí do tu maø thaønh, ñoù laø laáy Tueä do tu maø thaønh laøm töï taùnh; laø quaû cuûa tu, ñoù laø quaû cuûa boán Chi-naêm Chi thuoäc Tónh löï; nöông nhôø vaøo tu, ñoù laø döïa vaøo t xuyeân luyeän taäp maø thaønh töïu; ñaõ ñöôïc khoâng maát, laø bôûi vì ñaõ chöùng ñöôïc maø khoâng rôøi boû. Hoûi: Vì sao khoâng noùi ñeán chöa ñöôïc ñaõ maát? Ñaùp: Neân noùi maø khoâng noùi ñeán thì phaûi bieát laø nghóa naøy coù khaùc. Laïi nöõa, neáu do trí naøy maø noùi laø thaønh töïu Tuùc truù thoâng, thì trong naøy noùi ñeán; chöa ñöôïc ñaõ maát, caùc trí Tuùc truù khoâng coù nghóa nhö

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 100 884

vaäy cho neân khoâng noùi ñeán. Coù theå ngay hieän taïi nhôù laïi vaø nhaän bieát caùc söï vieäc cuûa ñôøi tröôùc, nghóa laø trí naøy coù theå nhôø laïi vaø nhaän bieát roõ raøng söï vieäc noái tieáp nhau cuûa mình vaø ngöôøi khaùc ôû coõi Duïc-Saéc trong ñôøi soáng quaù khöù. Caùc loaïi töôùng traïng vaø nhöõng lôøi noùi, nghóa laø Sinh voán coù Töû Höõu goïi laø caùc loaïi töôùng traïng, bôûi vì coù theå bieåu hieän roõ raøng veà töôùng traïng sai khaùc aáy; Trung Höõu goïi laø nhöõng lôøi noùi, bôûi vì Trung Höõu vi teá chæ coù theå noùi naêng, chöù khoâng theå naøo hieän roõ töôùng traïng sai khaùc aáy. Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi naøy: Trung Höõu goïi laø caùc loaïi töôùng traïng, bôûi vì töïa nhö Boån Höõu; Sinh boån vaø Töû Höõu goïi laø nhöõng lôøi noùi, bôûi vì coù theå noùi ñoù laø chuûng taùnh sai khaùc nhö Saùt-ñeá-lôïi… Vaû alò, bôûi vì luùc Boån Höõu coù theå phaùt khôûi caùc loaïi söï vieäc noùi naêng baøn luaän. Laïi coù ngöôøi noùi: Caùc loaïi töôùng traïng laø hieån baøy toùm löôïc veà söï vieäc cuûa ñôøi tröôùc, vaø nhöõng lôøi noùi laø hieån baøy roäng veà söï vieäc cuûa ñôøi tröôùc. Coù Sö khaùc noùi: Caùc loaïi töôùng traïng, laø hieån baøy söï vieäc beân ngoaøi ñaõ ñöôïc giaûi thích ôû ñôøi quaù khöù; vaø nhöõng lôøi noùi, laø hieån baøy söï vieäc beân ngoaøi coù theå giaûi thích ôû ñôøi quaù khöù. Nhö trong kinh noùi: “Ñöùc Phaät baûo vôùi A-nan: Neáu coù töôùng traïng vaø coù lôøi noùi coù theå thi thieát, coù saéc thaân thì goïi laø thaân. Neáu khoâng coù töôùng traïng vaø khoâng coù lôøi noùi coù theå thi thieát, thì coù taêng ngöõ xuùc-coù ñoái xuùc hay khoâng? A-nan thöa vôùi Ñöùc Phaät: Khoâng theå naøo, thöa Ñöùc Theá Toân!” trong naøy, saùu xöù beân trong goïi laø töôùng traïng, saùu xöù beân ngoaøi goïi laø lôøi noùi. Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi naøy: Saùu xöù beân ngoaøi goïi laø töôùng traïng, saùu xöù beân trong goïi laø lôøi noùi. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì döïa vaøo saùu xöù beân trong coù theå noùi ra chöõ saùu thöùc vaø xuùc, nghóa laø noùi (Thuyeát) ra teân goïi nhaõn thöùc-nhaõn xuùc cho ñeán yù thöùc-yù xuùc. Vaû laïi, trong kinh noùi: “Do töôùng traïng nhö vaäy tieán vaøo Tónh löï thöù nhaát truù ñaày ñuû.” Trong naøy, töôùng nghóa laø töôùng cuûa gia haïnh, trong nghóa laø tình traïng sôû duyeân. Nhö luaän ñaõ noùi: Tröø ra nhöõng töôùng tröôùc, töôùng laø thuoäc veà teân goïi. Nhö baøi keä noùi: “Neáu ngöôøi naøo thaønh töïu taùm trí, vaø thaønh töïu möôøi saùu haønh töôùng, Thì nhö vaøng roøng chaâu Thieäm boä, khoâng theå naøo noùi loãi ngöôøi aáy.” Trong naøy, thanh Töôùng laø noùi veà Tueä voâ laäu. Neân bieát trong naøy, caùc söï vieäc cuûa ñôøi tröôùc, caùc loaïi töôùng traïng vaø nhöõng lôøi noùi, ñeàu hieån baøy veà caûnh cuûa trí Tuùc truù tuøy nieäm, töùc laø naêm uaån höõu laäu ñaõ traõi qua

cuûa mình vaø ngöôøi khaùc trong ñôøi soáng quaù khöù ôû coõi Duïc-Saéc. Trí Tuùc truù tuøy nieäm naøy, hoaëc neân noùi laø moät, ñoù laø naêng löïc thoâng suoát roõ raøng cuûa trí Tuùc truù tuøy nieäm; hoaëc neân noùi laø hai, ñoù laø töøng ñaït ñöôïc vaø chöa töøng ñaït ñöôïc; hoaëc neân noùi laø ba, ñoù laø ba phaåm Haï-Trung-Thöôïng; hoaëc neân noùi laø boán, ñoù laø quaû cuûa boán Tónh löï; hoaëc neân noùi laø saùu, ñoù laø töøng ñaït ñöôïc vaø chöa töøng ñaït ñöôïc ñeàu coù ba phaåm; hoaëc neân noùi laø taùm, ñoù laø quaû cuûa boán Tónh löï ñeàu coù töøng

ñaït ñöôïc vaø chöa töøng ñaït ñöôïc; hoaëc neân noùi laø chín, ñoù laø phaåm Haï Haï cho ñeán phaåm Thöôïng Thöôïng; hoaëc neân noùi laø möôøi hai, ñoù laø quaû cuûa boán Tónh löï ñeàu coù ba phaåm; hoaëc neân noùi laø möôøi taùm, ñoù laø töøng ñaït ñöôïc vaø chöa töøng ñaït ñöôïc ñeàu coù chín phaåm; hoaëc neân noùi laø hai möôi boán, ñoù laø quaû cuûa boán Tónh löï ñeàu coù töøng ñaït ñöôïc. hai loaïi naøy laïi ñeàu coù ba phaåm; hoaëc neân noùi laø ba möôi saùu, ñoù laø quaû cuûa boán Tónh löï ñeàu coù chín phaåm; hoaëc neân noùi laø baûy möôi hai, ñoù laø quaû cuûa boán Tónh löï ñeàu coù töøng ñaït ñöôïc vaø chöa töøng ñaït ñöôïc, hai loaïi naøy laïi ñeàu coù chín phaåm. Neáu duøng saùt-na thuoäc veà thaân ñeå phaân bieät thì neân noùi laø voâ löôïng voâ bieân. Trong naøy noùi chung veà moät trí Tuùc truù tuøy nieäm. Hoûi: Trí Tuùc truù tuøy nieäm naøy laáy gì laøm töï taùnh? Ñaùp: Laáy Tueä laøm töï taùnh. Nhö vaäy goïi laø töï taùnh cuûa trí Tuùc truù tuøy nieäm, boån taùnh-töôùng phaàn-töï theå cuûa Ngaõ-vaät. Ñaõ noùi veà töï taùnh, nguyeân côù nay seõ noùi ñeán. Hoûi: Vì sao goïi laø trí Tuùc trí tuøy nieäm, trí Tuùc truù tuøy nieäm laø nghóa gì? Ñaùp: Naêm Uaån höõu laäu cuûa caùc ñôøi soáng quaù khöù goïi laø Tuùc truù, tuøy theo theá löïc cuûa yù nieäm maø coù theå bieát veà ñôøi soáng aáy, cho neân goïi laø trí Tuùc truù tuøy nieäm. Nghóa laø trong tuï naøy tuy coù nhieàu phaùp, maø löïc cuûa Nieäm taêng maïnh cho neân noùi laø Tuøy nieäm; nhö boán Nieäm truù tuy Tueä laøm Theå, maø löïc cuûa Nieäm taêng maïnh cho neân goïi laø Nieäm trí; nhö Trì töùc nieäm tuy Tueä laøm Theå, maø löïc cuûa Nieäm taêng maïnh cho neân goïi laø Trì töùc nieäm; nhö trí Boån taùnh nieäm sinh tuy Tueä laøm Theå, maø löïc cuûa Nieäm taêng maïnh cho neân goïi laø trí Boån taùnh nieäm sinh; nhö Phuïc tröø Saéc töôûng tuy Tueä laøm Theå, maø löïc cuûa Töôûng taêng maïnh cho neân goïi laø Phuïc tröø saéc töôûng; trí naøy cuõng nhö vaäy, tuy Theå laø Tueä maø löïc cuûa Nieäm taêng maïnh, cho neân goïi laø trí Tuùc truù tuøy nieäm. Trí Tuùc truù tuøy nieäm naøy, veà coõi thì thuoäc coõi Saéc. Hoûi: Vì sao coõi Voâ saéc khoâng coù trí Tuùc truù tuøy nieäm? Ñaùp: Bôûi vì khoâng phaûi laø ruoäng ñaát-ñoà ñöïng, cho neân noùi roäng ra. Laïi nöõa, trí Tuùc truù tuøy nieäm döïa vaøo Saéc laøm cho phaùt khôûi, coõi Voâ saéc

laø khoâng coù Saéc cho neân khoâng coù trí naøy. Veà Ñòa, chæ thuoäc veà boán Tónh löï caên baøn, khoâng phaûi laø caän phaàn-Voâ saéc, bôûi vì ñòa aáy khoâng coù theå phaùt khôûi naêm thaàn thoâng. Hoûi: Caùc söï vieäc ñôøi tröôùc cuûa Tónh löï trung gian, döïa vaøo trí cuûa ñòa naøo coù theå tuøy nieäm bieát ñöôïc? Ñaùp: Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi naøy: Trí tuøy nieäm phaåm Thöôïng cuûa Tónh löï thöù nhaát coù theå bieát ñöôïc. Laïi coù ngöôøi noùi: Trí tuøy nieäm phaåm Haï cuûa Tónh löï thöù hai coù theå bieát ñöôïc. Lôøi bình: Neân ñöa ra caùch noùi naøy: Trí tuøy nieäm thuoäc ba phaåm cuûa Tónh löï thöù nhaát ñeàu coù theå bieát ñöôïc. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì moät ñòa thaâu nhieáp. Veà sôû y, chæ döïa vaøo thaân cuûa coõi Duïc-Saéc maø phaùt khôûi. Veà Haønh töôùng, laøm haønh töôùng khoâng roõ raøng, bôûi vì khoâng phaûi laø möôøi saùu haønh töôùng thaâu nhieáp. Veà Sôû duyeân, trí Tuùc truù tuøy nieäm cuûa Tónh löï thöù nhaát, duyeân vôùi naêm Uaån

höõu laäu ñôøi tröôùc cuûa coõi Duïc vaø Tónh löï thöù nhaát, cho ñeán trí Tuùc truù tuøy nieäm cuûa Tónh löï thöù tö, duyeân vôùi naêm uaån höõu laäu ñôøi tröôùc cuûa coõi Duïc vaø boán Tónh löï. Trí naøy khoâng theå naøo duyeân vôùi caùc söï vieäc ñôøi tröôùc cuûa coõi Voâ saéc, bôûi vì ñòa aáy coù theá maïnh hôn. Nhö trí Tuùc truù tuøy nieäm cuûa Tónh löï thöù nhaát, khoâng bieát ñöôïc caùc söï vieäc ñôøi tröôùc cuûa Tónh löï thöù hai trôû leân; cho ñeán trí Tuùc truù tuøy nieäm cuûa Tónh löï thöù ba, khoâng bieát ñöôïc caùc söï vieäc ñôøi tröôùc cuûa Tónh löï thöù tö trôû eân. Vì vaäy cho neân trí Tuùc truù tuøy nieäm cuûa Tónh löï thöù tö, khoâng bieát ñöôïc caùc söï vieäc ñôøi tröôùc cuûa coõi Voâ saéc. Hoûi: Töøng sinh coõi Duïc-Saéc maø khôûi leân caùc söï vieäc ñôøi tröôùc cuûa coõi Voâ saéc, laø sôû duyeân cuûa trí naøy phaûi khoâng? Ñaùp: Khoâng phaûi laø sôû duyeân cuûa trí naøy, bôûi vì nhö khoâng bieát veà quaû thì nhaân cuõng nhö vaäy. Hoûi: Neáu trí Tuùc truù tuøy nieäm, khoâng coù theå bieát ñöôïc söï vieäc ñôøi tröôùc cuûa coõi Voâ saéc, thì trong kinh ñaõ noùi neân thoâng hieåu theá naøo? Nhö trong kinh noùi: “Ñöùc Theá Toân ñoái vôùi caùc söï vieäc ñôøi tröôùc trong quaù khöù, hoaëc coù Saéc-hoaëc khoâng coù Saéc, hoaëc coù Töôûng-hoaëc khoâng coù Töôûng, caùc loaïi töôùng traïng vaø nhöõng lôøi noùi ñeàu coù theå nhôù laïi vaø bieát roõ.” Ñaùp: Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi naøy: Hoaëc coù Saéc, nghóa laø Sinh Boån vaø Töû Höõu cuûa coõi Duïc-Saéc, bôûi vì saéc töôùng thoâ thieån; hoaëc khoâng coù Saéc, nghóa laø phaàn vò Trung Höõu, bôûi vì saéc vi teá. Lôøi bình: Ngöôøi aáy khoâng neân ñöa ra caùch noùi naøy. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì neáu ñöa ra caùch noùi naøy thì Thanh vaên cuõng bieát, cuøng vôùi

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 100 887

Phaät ñaâu khaùc gì, maø Xaù-lôïi-töû vì ñieàu naøy ca ngôïi coâng ñöùc Voâ löôïng cuûa Phaät hay sao? Neân ñöa ra caùch noùi naøy: Hoaëc coù Saéc, ñoù laø coõi Duïc-Saéc; hoaëc khoâng coù Saéc, ñoù laø coõi Voâ saéc. Nhöng Ñöùc Phaät khoâng duøng trí Tuùc truù tuøy nieäm nhôù bieát caùc söï vieäc ñôøi tröôùc cuûa coõi Voâ saéc, chæ duøng Tyû trí maø bieát caùc söï vieäc ñôøi tröôùc cuûa coõi Voâ saéc. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì ngoaïi ñaïo vaø caùc Thanh vaên cuõng coù Tyû trí cuøng vôùi Phaät ñaâu khaùc gì, maø Xaù-lôïi-töû vì ñieàu naøy ca ngôïi coâng ñöùc cuûa Phaät laø Voâ thöôïng hay sao? Ñaùp: Neân bieát Tyû trí toùm löôïc coù ba loaïi: 1. Ngoaïi ñaïo. 2. Thanh vaên. 3. Phaät. Ngoaïi ñaïo muoán xem caùc söï vieäc ñôøi tröôùc, neáu nhìn coõi Duïc-Saéc hoaëc laø hai vaïn kieáp khoâng thaáy, hoaëc boán vaïn kieáp khoâng thaáy, hoaëc saùu vaïn kieáp khoâng thaáy, hoaëc taùm vaïn kieáp khoâng thaáy, thì noùi laø ñoaïn dieät. Thanh vaên muoán xem caùc söï veäic ñôøi tröôùc, neáu nhìn coõi Duïc-Saéc hai vaïn kieáp khoâng thaáy, thì noùi laø ngöôøi kia sinh leân Khoâng voâ bieân xöù, maø ngöôøi kia hoaëc laø sinh leân ñòa treân, hoaëc laø thoï löôïng khoâng heát maø cheát. Neáu nhìn coõi Duïc-Saéc boán vaïn kieáp khoâng thaáy, thì noùi laø ngöôøi kia sinh leân Thöùc voâ bieân xöù, maø ngöôøi kia hoaëc laø sinh trôû laïi Khoâng voâ bieân xöù, hoaëc sinh leân ñòa treân maø thoï löôïng chöa heát ñaõ cheát. Neáu nhìn coõi Duïc-Saéc saùu vaïn kieáp khoâng thaáy, thì noùi laø ngöôøi kia sinh ñeán Voâ sôû höõu xöù, maø ngöôøi kia hoaëc laø laàn thöù ba sinh ôû Khoâng voâ bieân xöù, hoaëc moät ñôøi-nöûa ñôøi ôû Thöùc voâ bieân xöù, hoaëc sinh ñeán

Phi töôûng phi phi töôûng xöù maø thoï löôïng chöa heát ñaõ cheát. Neáu nhìn coõi Duïc-Saéc taùm vaïn kieáp khoâng thaáy, thì noùi laø ngöôøi kia sinh ñeán Phi töôûng phi phi töôûng xöù, maø ngöôøi kia hoaëc laø boán ñôøi sinh ôû Khoâng voâ bieân xöù, hoaëc hai ñôøi sinh ôû Thöùc voâ bieân xöù, hoaëc moät ñôøi-moät phaàn sinh ôû Voâ sôû höõu xöù Ñöùc Theá Toân muoán xem caùc söï vieäc ñôøi tröôùc, neáu nhìn taâm luùc maïng chung cuûa coõi Duïc-Saéc hoaëc laø taâm luùc ñaàu thai, thì bieát ñuùng nhö thaät veà höõu tình nhö vaäy seõ sinh ñeán Khoâng voâ bieân xöù, hoaëc töø nôi aáy cheát ñi; höõu tình nhö vaäy seõ sinh ñeán Voâ sôû höõu xöù, hoaëc töø nôi aáy cheát ñi; höõu tình nhö vaäy seõ sinh ñeán Phi töôûng phi phi töôûng xöù, hoaëc töø nôi aáy cheát ñi; ôû taïi boán xöù naøy hoaëc laø thoï löôïng khoâng coøn maø cheát, hoaëc laø thoï löôïng khoâng heát maø cheát, ñeàu bieát ñuùng nhö thaät. Vì theá cho neân Tyû trí cuûa ngoaïi ñaïo noùi laø ngöôøi kia ñoaïn dieät, Tyû trí cuûa Thanh vaên hoaëc laø gioáng nhö söï vieäc aáy-hoaëc khoâng gioáng nhö söï vieäc aáy, Tyû trí cuûa Phaät saùng ngôøi thanh tònh-thuø thaéng vi dieäu taát caû ñeàu bieát ñuùng

nhö thaät. Dò sinh noäi phaùp vaø caùc Ñoäc giaùc, Tyû trí bieát veà caùc söï vieäc ñôøi tröôùc thuoäc khoâng coù Saéc, nhö caùc Thanh vaên neân bieát veà töôùng aáy. Hoûi: Trí tuùc truù tuøy nieäm do Tónh löï thöù tö maø daáy khôûi, laø trong moät saùt-na duyeân chung vôùi naêm ñòa veà caùc söï vieäc cuûa ñôøi tröôùc, hay laø duyeân rieâng vôùi töøng ñòa mmoät? Giaû söû nhö vaäy thì coù gì sai? Neáu duyeân chung vôùi naêm ñòa, thì laøm sao thoâ teá trong moät luùc coù theå bieát ñöôïc? Neáu duyeân rieâng vôùi töøng ñòa moät, thì taïi sao noùi trí naøy coù theå duyeân vôùi naêm ñòa? Ñaùp: Neân ñöa ra caùch noùi naøy: Duyeân rieâng vôùi töøng ñòa moät. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì taïi sao noùi trí naøy coù theå duyeân vôùi naêm ñòa? Ñaùp: Chæ noùi trí naøy coù theå duyeân vôùi naêm ñòa, chöù khoâng noùi laø cuøng moät luùc, ñieàu naøy coù gì sai? Ba Tónh löï döôùi, döïa theo ñaây neân bieát. Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi naøy: Neáu baét ñaàu laøm cho daáy khôûi thì duyeân rieâng vôùi töøng ñòa moät, neáu ñeán luùc thaønh töïu ñaày ñuû thì coù theå duyeân chung vôùi naêm ñòa. Veà Nieäm truù, chæ laø duyeân xen taïp vôùi Phaùp nieäm truù. Toân giaû Dieäu AÂm ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: Goàm chung boán Nieäm truù. Nhö trong kinh noùi: “Ta nghó ñeán caûm thoï veà Laïc-caûm thoï veà Khoå trong quaù khöù.” Ñaõ nghó ñeán nhaän bieát Laïc-Khoå töùc laø Thoï nieäm xöù. Lôøi bình: Neân ñöa ra caùch noùi naøy: Nghó ñeán caùc söï Laïc-Khoå voán coù trong ñôøi quaù khöù thì goïi laø caûm thoï laïc-Khoå, khoâng phaûi laø chæ duyeân vôùi Thoï, cho neân ñieà ñoù khoâng phaûi laø chöùng cöù. Nhöng trí Tuùc truù tuøy nieäm, quaùn xeùt chung veà caùc phaàn vò sai bieät cuûa ñôøi tröôùc, chæ laø duyeân xen taïp thuoäc veà Phaùp nieäm truù. Veà Trí, chæ laø Theá tuïc trí. Toân giaû Dieäu AÂm ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: Trí naøy bao goàm saùu trí, ñoù laø trong taùm trí tröø taâm ra Tha taâm trí vaø Dieät trí. Tröø ra Tha taâm trí, bôûi vì trí aáy duyeân vôùi hieän taïi, trí naøy duyeân vôùi quaù khöù. Tröø ra Dieät trí, bôûi vì trí aáy duyeân vôùi voâ vi, trí naøy duyeân vôùi höõu vi. Lôøi bình: Neân ñöa ra caùch noùi naøy: Trí

naày chæ laø Theá tuïc trí, bôûi vì duyeân vôùi söï vieäc cuûa ñôøi tröôùc. Veà Tam-ma-ñòa ñi keøm, khoâng phaûi laø Tam-ma-ñòa ñi keøm, bôûi vì chæ laø höõu laäu. Veà Caên töông öng, thì töông öng vôùi ba caên, ñoù laø Laïc- Hyû-Xaû caên. Veà ba ñôøi, thì caû ba ñôøi. Duyeân vôùi ba ñôøi thì quaù khöù-hieän taïi laø duyeân vôùi quaù khöù, vò lai laø duyeân vôùi ba loaïi. Thieän-baát thieän vaø

voâ kyù, thì chæ laø thieän. Duyeân vôùi thieän-baát thieän vaø voâ kyù, thì duyeân vôùi caû ba loaïi. Heä thuoäc vaø khoâng heä thuoäc, chæ heä thuoäc coõi Saéc. Duyeân vôùi heä thuoäc-khoâng heä thuoäc, chæ duyeân vôùi heä thuoäc coõi Duïc-Saéc. Hoïc-Voâ hoïc vaø Phi hoïc phi voâ hoïc, chæ laø Phi hoïc phi voâ hoïc. Duyeân vôùi Hoïc-Voâ hoïc vaø Phi hoïc phi voâ hoïc, chæ duyeân vôùi Phi hoïc phi voâ hoïc. Kieán-tu maø ñoaïn vaø khoâng ñoaïn, chæ laø do tu maø ñoaïn. Duyeân vôùi Kieán-tu maø ñoaïn vaø khoâng ñoaïn, laø duyeân vôùi Kieán-tu maø ñoaïn. Duyeân vôùi danh-duyeân vôùi nghóa, laø duyeân chung caû danh vaø nghóa. Duyeân vôùi Töï-Thöôøng töông tuïc vaø khoâng töông tuïc, chæ duyeân vôùi Töï-Tha töông tuïc. Gia haïnh lìa nhieãm ñaéc, goàm chung gia haïnh ñaéc vaø lìa nhieãm ñaéc. Lìa nhieãm ñaéc, nghóa laø Tónh löï thöù nhaát thì ñaït ñöôïc luùc lìa nhieãm cuûa coõi Duïc, cho ñeán Tónh löï thöù tö thì ñaït ñöôïc luùc lìa nhieãm cuûa Tónh löï thöù ba, hoaëc laø luùc lìa nhieãm cuûa ñòa mình vaø ñòa treân thì cuõng coù theå tu ñöôïc. Gia haïnh ñaéc, nghóa laø tu gia haïnh tieán leân maïnh hôn thì ñaït ñöôïc; vaø daáy khôûi gia haïnh laøm cho hieän roõ ôû tröôùc maét, nghóa laø caùc Thanh vaên duøng gia haïnh phaåm Trung-Thöôïng, Ñoäc giaùc chæ duøng gia haïnh phaåm Haï, Phaät khoâng duøng gia haïnh maø luoân luoân hieän roõ ôû tröôùc maét. Trí naøy ñaõ ñaït ñöôïc, chæ do tu maø thaøn, bôûi vì coù thuoäc veà Ñònh. Töøng ñaït ñöôïc vaø chöa töøng ñaït ñöôïc, taát caû Thaùnh giaû vaø dò sinh noäi phaùp, ñeàu bao goàm töøng ñaït ñöôïc vaø chöa töøng ñaït ñöôïc; dò sinh ngoaïi phaùp, chæ laø töøng ñaït ñöôïc. Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi naøy: Dò sinh truù trong thaân cuoái cuøng vaø caùc Thaùnh giaû, bao goàm töøng ñaït ñöôïc vaø chöa töøng ñaït ñöôïc; caùc dò sinh khaùc chæ laø töøng ñaït ñöôïc. Hoûi: Gia haïnh tu trí Tuùc truù tuøy nieäm nhö theá naøo? Ñaùp: Trong luaän Thi Thieát noùi: “Ngöôøi baét ñaàu söï nghieäp tu taäp, ñoái vôùi Ñònh theá tuïc ñaõ ñöôïc töï taïi, thöôøng xuyeân khôûi leân hieän roõ tröôùc maét laøm cho caøng saéc beùn roõ raøng, tröôùc tieân nhôù laïi kyõ caøng tieáp theo taâm dieät tröôùc ñoù tuøy theo nieäm bieát roài, tieáp theo nhôù laïi kyõ caøng taâm dieät ñaõ laâu laâu tuøy theo nieäm bieát roài,laàn löôït chuyeån tieáp cho ñeán gia haïnh thaønh töïu ñaày ñuû.” Trong naøy, coù ngöôøi noùi: Daàn daàn nhôù laïi kyõ caøng ñeán luùc vaøo thai meï, taâm trong moät saùt-na tröôùc goïi laø gia haïnh thaønh töïu ñaày ñuû. Neáu noùi nhö vaäy thì khoâng phaûi laø kheùo leùo thaønh töïu ñaày ñuû. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì taâm trong moät saùt-na tröôùc tieán vaøo thai meï laø phaàn vò Trung Höõu, Trung Höõu töùc laø thuoäc veà ñôøi naøy, bôûi vì chuùng ñoàng phaàn khoâng coù sai bieät, haõy coøn nhôù laïi ñôøi naøy thì leõ naøo kheùo leùo thaønh töïu ñaày ñuû hay sao? Neân ñöa ra caùch noùi naøy: Daàn daàn nhôù laïi kyõ caøng cho

ñeán Trung Höõu naøy, taâm trong moät saùt-na tröôùc goïi laø gia haïnh thaønh töïu ñaày ñuû, bôûi vì ñoù laø taâm maïng chung cuûa ñôøi tröôùc, coù theå tuøy theo nieäm nhaän bieát goïi laø kheùo leùo thaønh töïu ñaày ñuû. Hoûi: Tu gia haïnh naøy luùc daàn daàn nhôù laïi, laø duøng saùt-na hay laø duøng nhieàu phaàn vò? Ñaùp: Ñaây laø duøng phaàn vò chöù khoâng duøng saùt-na. neáu duøng saùt- na daàn daàn nhôù laïi chöa heát nöûa ñôøi thì ñaõ maïng chung, leõ naøo coù theå tu ñeán luùc gia haïnh thaønh töïu ñaày ñuû hay sao? Nghóa laø tröôùc heát nhôù laïi phaàn vò giaø laõo cuûa ñôøi naøy, tieáp ñeán nhôù laïi phaàn vò trung nieân cuûa ñôøi naøy, tieáp ñeán nhôù laïi phaàn vò thieáu nieân cuûa ñôøi naøy, tieáp ñeán nhôù laïi phaàn vò thô aáu cuûa ñôøi naøy, tieáp ñeán nhôù laïi phaàn vò sô sinh cuûa ñôøi naøy, tieáp ñeán nhôù laïi phaàn vò Baùt-la-ra-khö cuûa ñôøi naøy, tieáp ñeán nhôù laïi phaàn vò Kieän-nam cuûa ñôøi naøy, tieáp ñeán nhôù laïi phaàn vò Beá-thi cuûa ñôøi naøy, tieáp ñeán nhôù laïi phaàn vò AÙt-boä-ñaøm cuûa ñôøi naøy, tieáp ñeán nhôù laïi phaàn vò Yeát-la-lam cuûa ñôøi naøy, tieáp ñeán nhôù laïi phaàn vò tieán vaøo thai meï, tieáp ñeán nhôù laïi ôû trong phaàn vò Trung Höõu, tieáp ñeán nhôù laïi baét ñaàu nhaän laáy phaàn vò Trung Höõu, cuoái cuøng nhôù laïi phaàn vò maïng chung cuûa ñôøi tröôùc, luùc baáy giôø gia haïnh cuûa trí naøy thaønh töïu ñaày ñuû. Hoûi: Luùc tu gia haïnh naøy laø döïa vaøo noái tieáp nhau cuûa mình, hay laø döïa vaøo söï noái tieáp nhau cuûa ngöôøi khaùc? Ñaùp: Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi naøy: Döïa vaøo söï noái tieáp nhau cuûa mình. Neáu nhö vaäy thì ñôøi tröôùc cuûa mình ôû coõi Duïc-Saéc laø coù theå nhö vaäy, neáu ñôøi tröôùc ôû coõi Voâ saéc thì laøm sao coù theå nhö vaäy? laïi coù ngöôøi noùi: Döïa vaøo söï noái tieáp nhau cuûa ngöôøi khaùc. Neáu nhö vaäy thì ñôøi tröôùc cuûa ngöôøi khaùc ôû coõi Duïc-Saéc laø coù theå nhö vaäy, neáu ñôøi tröôùc ôû coõi Voâ saéc thì laøm sao coù theå nhö vaäy? Lôøi bình: Neân ñöa ra caùch noùi naøy: Luùc tu gia haïnh naøy, cuõng döïa vaøo söï noái tieáp nhau cuûa mình, cuõng döïa vaøo söï noái tieáp nhau cuûa ngöôøi khaùc. Döïa vaøo söï noái tieáp nhau cuûa mình maø tu gia haïnh, neáu ñôøi tröôùc cuûa mình ôû coõi Duïc-Saéc, thì döïa vaøo söï noái tieáp nhau cuûa mình maø gia haïnh thaønh töïu ñaày ñuû; neáu ñôøi tröôùc cuûa mình ôû coõi Voâ saéc, thì chuyeån sang döïa vaøo söï noái tieáp nhau cuûa ngöôøi khaùc maø gia haïnh thaønh töïu ñaày ñuû. Döïa vaøo söï noái tieáp nhau cuûa ngöôøi khaùc maø tu gia haïnh, neáu ngöôøi khaùc ñôøi tröôùc ôû coõi Duïc-Saéc, thì döïa vaøo söï noái tieáp nhau cuûa ngöôøi khaùc maø gia haïnh thaønh töïu ñaày ñuû; neáu ngöôøi khaùc ñôøi tröôùc ôû coõi Voâ saéc, thì chuyeån sang döïa vaøo söï noái tieáp nhau cuûa mình maø gia haïnh thaønh töïu ñaày ñuû. Hoûi: Luùc tu gia haïnh naøy laø döïa vaøo coõi Duïc, hay laø döïa vaøo coõi

Saéc? Ñaùp: ÔÛ ñaây coù boán loaïi: 1. Hoaëc coù luùc döïa vaøo coõi Duïc baét ñaàu tu gia haïnh, sau döïa vaøo coõi Saéc maø gia haïnh thaønh töïu ñaày ñuû, nghóa laø cuøng ôû chung vôùi ngöôøi taøn aùc khoù khaên, cuøng ôû moät nôi daáy leân tö duy naøy: Ngöôøi naøy chaéc chaén ñôøi tröôùc töù coõi Duïc cheát ñi. Daàn daàn xem

xeùt nhôù laïi ngöôøi naøy laø ñôøi tröôùc töø coõi Saéc cheát ñi. 2. Hoaëc coù luùc döïa vaøo coõi Saéc baét ñaàu tu gia haïnh, sau döïa vaøo coõi Duïc maø gia haïnh thaønh töïu ñaày ñuû, nghóa laø cuøng ôû chung vôùi ngöôøi ñieàu hoøa toát laønh deã daõi, cuøng ôû moät nôi daáy leân tö duy naøy: Ngöôøi naøy chaéc chaén ñôøi tröôùc töø coõi Saéc cheát ñi. Daàn daàn xem xeùt nhôù laïi ngöôøi naøy laø ñôøi tröôùc töø coõi Duïc cheát ñi. 3. Hoaëc coù luùc döïa vaøo coõi Duïc baét ñaàu tu gia haïnh, sau trôû laïi döïa vaøo coõi Duïc maø gia haïnh thaønh töïu ñaày ñuû, nghóa laø cuøng ôû chung vôùi ngöôøi taùn aùc khoù khaên, cuøng ôû moät nôi daáy leân tö duy naøy: Ngöôøi naøy chaécc haén ñôøi tröôùc töø coõi Duïc cheát ñi. Daàn daàn xem xeùt nhôù laïi ngöôøi naøy ñuùng laø ñôøi tröôùc töø coõi Duïc cheát ñi. 4. Hoaëc coù luùc döïa vaøo coõi Saéc baét ñaàu tu gia haïnh, sau trôû laïi döïa vaøo coõi Saéc maø gia haïnh thaønh töïu ñaày ñuû, nghóa laø cuøng ôû chung vôùi ngöôøi ñieàu hoøa toát laønh deã daõi, cuøng ôû moät nôi daáy leân tö duy naøy: Ngöôøi naøy chaéc chaén ñôøi tröôùc töø coõi Saéc cheát ñi. Daàn daàn xem xeùt nhôù laïi ngöôøi naøy ñuùng laø ñôøi tröôùc töø coõi Saéc cheát ñi. Nhö döïa vaøo coõi (Giôùi) maø tu gia haïnh coù sai bieät, döïa vaøo neõo (Thuù) … cuõng nhö vaäy. Hoûi: Trí Tuùc truù tuøy nieäm naøy laø chæ nhôù laïi vaø bieát roõ söï vieäc ñaõ töøng traûi qua, hay laø cuõng nhôù-bieát söï vieäc chöa töøng traûi qua? Ñaùp: Trí naøy chæ nhôù laïi vaø bieát roõ söï vieäc ñaõ töøng traûi qua. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì trí naøy seõ khoâng nhôù-bieát söï vieäc ôû naêm coõi trôøi Tònh cö, bôûi vì töø voâ thæ ñeán nay chöa sinh ôû nôi aáy? Ñaùp: Söï vieäc ñaõ töøng traûi qua, toùm löôïc coù hai loaïi: 1. Ñaõ töøng thaáy. 2. Ñaõ töøng nghe. Tuy chöa töøng thaáy söï vieäc cuûa naêm coõi trôøi Tònh cö, maø ñaõ töøng nghe cho neân cuõng coù theå nhôù laïi vaø bieát ñöôïc. Caùc söï vieäc khoù bieát raát xa, raát thuø thaéng khaùc cuûa coõi Duïc-Saéc, döïa theo ñaây neân bieát. Hoûi: Trí Tuùc truù tuøy nieäm naøy, laø moät laàn nhaäp Ñònh chæ bieát ñöôïc moät ñôøi, hay laø moät laàn nhaäp Ñònh bieát ñöôïc nhieàu ñôøi? Ñaùp: Luùc baét ñaàu daãn daét phaùt khôûi, neáu moät laàn nhaäp Ñònh thì chæ bieát ñöôïc moät ñôøi; veà sau luùc thaønh töïu thuaàn thuïc, neáu moät laàn nhaäp

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 100 892

Ñònh thì bieát ñöôïc traêm ngaøn ñôøi. Ñöùc Theá Toân moät laàn nhaäp Ñònh, hoaëc laø tröôùc-hay laø sau ñeàu coù theå bieát ñöôïc traêm ngaøn ñôøi. Hoûi: Trí Tuùc truù tuøy nieäm naøy, laø coù theå boû qua söï vieäc cuûa traêm ngaøn ñôøi gaàn, maø bieát ñöôïc söï vieäc cuûa traêm ngaøn ñôøi xa chaêng? Ñaùp: Luùc baét ñaàu daãn daét phaùt khôûi thì khoâng coù theå, veà sau luùc thaønh töïu thuaàn thuïc thì coù theå. Ñöùc Theá Toân hoaëc laø tröôùc-hay laø sau ñeàu coù theå. Hoûi: Trí Tuùc Truù tuøy nieäm naøy, daàn daàn nhôù laïi vaø bieát roõ voâ löôïng söï vieäc cuûa ñôøi tröôùc roài, luùc muoán rôøi xa laø döïa theo tröôùc tieán vaøo daàn daàn maø rôøi ra, hay laø nhanh choùng rôøi ra? Ñaùp: Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi naøy: Caàn phaûi döïa theo tröôùc tieán vaøo daàn daàn maø rôøi ra. Lôøi bình: Neân ñöa ra caùch noùi naøy: Tuøy theo yù thích, hoaëc laø daàn daàn-hoaëc laø mau leï ñeàu coù theå rôøi ra. Hoûi: Duøng trí Tuùc truù nhôù laïi vaø bieát roõ söï vieäc cuûa nhöõng ñôøi tröôùc roài, khoâng giaùn ñoaïn thì coù theå daáy khôûi Töû sinh, quaùn saùt söï vieäc töû

sinh cuûa ñôøi sau? Ñaùp: Ñöùc Phaät môùi coù naêng löïc chöù khoâng phaûi laø ai khaùc, bôûi vì coâng ñöùc cuûa chö Phaät khoâng thcöï hieän gia haïnh maø luoân luoân hieän roõ tröôùc maét; Ñoäc giaùc-Thanh vaên vaø caùc ngoaïi ñaïo..., caàn phaûi thöïc hieän gia haïnh thì môùi coù theå daáy khôûi. Hoûi: Trí Tuùc truù tuøy nieäm naøy, trong moät saùt-na coù theå bieát ñöôïc maáy ñôøi? Ñaùp: Coù theå bieát ñöôïc moät ñôøi. Vì sao bieát nhö vaäy? Bôûi vì coù Thaùnh giaùo. Nhö trong Tyø-naïi-da noùi: "Toân giaû Tònh Dieäu noùi cho caùc Tyø-kheo bieát raèng: Toâi vöøa khôûi taâm nhôù laïi vaø bieát ñöôïc söï vieäc trong naêm traêm ñôøi quaù khöù. Luùc aáy caùc Tyø-kheo ñeàu cuøng nhau chæ trích vaø gaït boû raèng: OÂng töï noùi mình ñaït ñöôïc phaùp hôn ngöôøi thì khoâng neân ôû chung, chaéc chaén khoâng coù chuyeän chæ khôûi taâm trong moät saùt-na maø bieát ñöôïc nhieàu ñôøi. Luùc baáy giôø Ñöùc Phaät baûo vôùi caùc Tyø-kheo raèng: Caùc oâng khoâng neân chæ trích gaït boû Tònh Dieäu, bôûi vì tuøy theo Töôûng thaät söï maø noùi cho neân khoâng phaïm toäi naëng, nghóa laø Tònh Dieäu naøy ñaõ töøng sinh trong coõi trôøi Voâ töôûng höõu tình, thoï naêm traêm kieáp nay nhôù laïi söï vieäc aáy, ñoù laø naêm traêm ñôøi tuøy theo Töôûng thaät söï maø noùi, cho neân khoâng phaïm toäi naëng." Vì vaäy chöùng minh nhaän bieát trong moät saùt-na chæ bieát ñöôïc moät ñôøi. Hoûi: Trí Tuùc truù tuøy nieäm naøy, trong moät saùt-na coù theå bieát maáy neõo?

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 100 893

Ñaùp: Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi naøy: Trí naøy trong moät saùt-na chæ bieát ñöôïc moät neõo, ñoù laø hoaëc bieát neõo ñòa nguïc, cho ñeán hoaëc bieát neõo trôøi. Laïi coù ngöôøi noùi: Trí naøy trong moät saùt-na coù theå bieát hai neõo, ñoù laø hoaëc bieát neõo ñòa nguïc vaø baøng sinh, hoaëc bieát neõo quyû vaø baøng sinh, hoaëc bieát neõo ngöôøi vaø baøng sinh, hoaëc bieát neõo trôøi vaø baøng sinh. Lôøi bình: Neân ñöa ra caùch noùi naøy: Trí naøy trong moät saùt-na tuøy theo söï thích hôïp coù theå bieát ñöôïc nhieàu neõo. Ñoù laø neáu nhôù laïi söï vieäc cuûa Chuyeån luaân vöông, thì trong moät saùt-na bieát ñöôïc ba neõo laø ngöôøi- quyû vaø baøng sinh; neáu bieát ñöôïc Luaân vöông-caùc quan vaø quyeán thuoäc, thì goïi laø bieát neõo ngöôøi; neáu bieát ñöôïc naêng löïc cuûa Chuyeån luaân vaø loaøi quyû ñöôïc cuùng teá, thì goïi laø bieát neõo quyû; neáu bieát ñöôïc voi-ngöïa..., thì goïi laø bieát neõo baøng sinh. Neáu coù theå nhôù laïi söï vieäc cuûa vua Maïn- ñaø-ña vaø Thieân Ñeá Thích cuøng nhau tuï hoäi, thì coù theå bieát ñöôïc boán neõo, chæ töø ra ñòa nguïc. Bieát ñöôïc ba neõo coøn laïi, noùi roäng ra nhö tröôùc. Bieát ñöôïc neõo trôøi, nghóa laø bieát Ñeá Thích vaø caùc quyeán thuoäc cuûa Ñeá Thích. Giaû söû naêm neõo tuï hoäi cuøng moät nôi, trong moät saùt-na ñeàu coù theå nhôù bieát. Vì theá cho neân trí naøy trong moät saùt-na, tuøy theo söï thích hôïp coù theå bieát ñöôïc nhieàu neõo. Nhö trong kinh noùi: "Ngöôøi baøn luaän veà thöôøng kieán nhôù bieát söï vieäc cuûa ñôøi tröôùc, coù ba loaïi sai bieät: 1. Coù ngöôøi baøn luaän veà Thöôøng kieán nhôù bieát söï vieäc trong hai vaïn kieáp. 2. Coù ngöôøi baøn luaän veà Thöôøng kieán coù theå nhôù bieát söï vieäc trong boán vaïn kieáp. 3. Coù ngöôøi baøn luaän veà thöôøng kieán coù theå nhôù bieát söï vieäc trong taùm vaïn kieáp." Laïi coù tuïng khaùc: Loaïi thöù ba nhôù bieát söï vieäc trong saùu vaïn kieáp. Hoûi: Nhö theá naøo laø ngöôøi

baøn luaän veà Thöôøng kieán coù theå nhôù bieát söï vieäc trong hai vaïn kieáp, cho ñeán nhö theá naøo laø ngöôøi baøn luaän veà Thöôøng kieán coù theå nhôù bieát söï vieäc trong taùm vaïn kieáp? Ñaùp: Caên cuûa ngöôøi baøn luaän veà Thöôøng kieán coù ba phaåm, neáu ngöôøi Haï caên thì coù theå nhôù bieát hai vaïn kieáp, neáu ngöôøi Trung caên thì coù theå nhôù bieát boán vaïn kieáp, neáu ngöôøi Thöôïng caên thì coù theå nhôù bieát taùm vaïn kieáp. Laïi nöõa, ngöôøi baøn luaän veà Thöôøng kieán coù theå nhôù bieát ba söï vieäc cuûa kieáp hoaïi, neáu ngöôøi coù theå nhôù bieát söï vieäc cuûa kieáp hoaïi

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 100 894

do löûa, thì ngöôøi aáy coù theå nhôù bieát hai vaïn kieáp; neáu ngöôøi coù theå nhôù bieát söï vieäc cuûa kieáp hoaïi do nöôùc, thì ngöôøi aáy coù theå nhôù bieát boán vaïn kieáp; neáu ngöôøi coù theå nhôù bieát ñöôïc söï vieäc cuûa kieáp hoaïi laø do gioù, thì ngöôøi aáy coù theå nhôù bieát taùm vaïn kieáp. Laïi nöõa, ngöôøi baøn luaän veà Thöôøng kieán coù theå nhôù bieát ba söï vieäc cuûa caên hoaïi, neáu ngöôøi coù theå nhôù bieát söï vieäc cuûa caên hoaïi do Hyû, thì ngöôøi aáy coù theå nhôù bieát hai vaïn kieáp; neáu ngöôøi coù theå nhôù bieát söï vieäc cuûa caên hoaïi do Laïc, thì ngöôøi aáy coù theå nhôù bieát ñöôïc boán vaïn kieáp; neáu ngöôøi coù theå bieát söï vieäc cuûa caên hoaïi do xaû, thì ngöôøi aáy coù theå nhôù bieát ñöôïc taùm vaïn kieáp. Laïi nöõa, ngöôøi baøn luaän veà Thöôøng kieán coù chuûng taùnh cuûa ba thöøa sai bieät, neáu ngöôøi coù chuûng taùnh Thanh vaên, thì ngöôøi aáy coù theå nhôù bieát hai vaïn kieáp; neáu ngöôøi coù chuûng taùnh Ñoäc giaùc, thì ngöôøi aáy coù theå nhôù bieát boán vaïn kieáp; neáu ngöôøi coù chuûng taùnh Phaät, thì ngöôøi aáy coù theå nhôù bieát taùm vaïn kieáp. Ñoù goïi laø duyeân cuûa ba loaïi nhôù bieát khaùc nhau. Ñaõ noùi veà töï taùnh cuûa hai trí, töôùng xen taïp vaø khoâng xen taïp nay seõ noùi ñeán. Hoûi: Caùc Tha taâm trí ñeàu ngay luùc ñoù nhaän bieát taâm-taâm sôû phaùp cuûa ngöôøi khaùc chaêng? Ñaùp: Neân laøm thaønh boán caâu phaân bieät. Trong naøy, Tha taâm trí bao goàm ba ñôøi, ngay luùc ñoù nhaän bieát taâm-taâm sôû phaùp cuûa ngöôøi khaùc chæ laø hieän taïi, nhöng bao goàm Tha taâm trí vaø khoâng phaûi laø Tha taâm trí, cho neân coù boán caâu phaân bieät. 1. Coù luùc Tha taâm trí maø khoâng phaûi laø ngay luùc ñoù nhaän bieát taâm- taâm sôû phaùp vaø ngöôøi khaùc, ñoù laø Tha taâm trí quaù khöù vaø vò lai. Loaïi naøy coù töôùng cuûa Tha taâm trí maø khoâng coù taùc duïng ngay luùc ñoù nhaän bieát taâm… cuûa ngöôøi khaùc, nghóa laø quaù khöù thì taùcduïng ñaõ dieät ñi, vò lai thì chöa coù taùc duïng. 2. Coù luùc ngay laäp töùc nhaän bieát taâm-taâm sôû phaùp cuûa ngöôøi khaùc maø khoâng phaûi laø Tha taâm trí, ñoù laø nhö coù moät loaïi hoaëc laø nhìn thaáy töôùng, hoaëc laø nghe lôøi noùi, hoaëc laø coù ñöôïc trí ñaït ñöôïc do nôi sinh ra nhö vaäy, coù theå ngay luùc ñoù nhaän bieát taâm-taâm sôû phaùp cuûa ngöôøi khaùc. Nhìn thaáy töôùng ngay luùc ñoù nhaän bieát taâm-taâm sôû phaùp cuûa ngöôøi khaùc, laø coù trong loaøi ngöôøi. Nhö Thích töû OÂ-ba-nan-ñaø, ñeán nhaø moät Caän söï, troâng thaáy beân coång nhaø aáy coù moät co beâ loám ñoám, lieàn noùi vôùi caän söï raèng: Neáu coù ñöôïc ñoà naèm nhö da con beâ loám ñoám beân coång nhaø

oâng thì leõ naøo khoâng thích ö? Luùc aáy caän söï kia daáy leân nghó nhö vaäy: Nay Thích töû naøy chaéc chaén laø muoán coù ñöôïc boä da con beâ loám ñoám cuûa mình ñeå mang veà laøm ñoà naêm! Theá laø gieát thòt con beâ loám ñoám laáy boä da ñem cho Thích töû. Thích töû nhaän laáy boä da trôû veà nôi ôû cuûa mình, meï con beâ keâu gaøo ñau xoùt tìm ñi theo phía sau. Vì vaäy bieát trong loaøi ngöôøi coù trí nhìn thaáy töôùng maø nhaän bieát taâm ngöôøi khaùc. Nghe lôøi noùi ngay luùc aáy nhaän bieát taâm-taâm sôû phaùp cuûa ngöôøi khaùc, laø coù trong loaøi ngöôøi. Nhö Thích töû OÂ-ba-nan-ñaø, thaáy moät cö só maëc aùo môùi toát ñeïp ñi vaøo röøng Theä-ña, lieàn noùi vôùi ngöôøi aáy raèng: Neáu coù ñöôïc ba y ñaày ñuû gioáng nhö chieác aùo cuûa oâng ñang maëc thì leõ naøo khoâng thích laém sao? Luùc aáy cö só kia daáy leân nghó nhö vaäy: Nay Thích töû naøy chaéc chaén laø muoán coù ñöôïc chieác aùo maø mình ñang maëc ñeå laøm caùi y traûi choã naèm. Theá laø côûi chieác aùo ñöa cho Thích töû. vì vaäy bieát trong loaøi ngöôøi coù trí nghe lôøi noùi maø nhaän bieát taâm ngöôøi khaùc. Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi naøy: Hai loaïi ñaõ daãn chöùng ñeàu thuoäc veà nghe lôøi noùi maø bieát, hoaëc laø ñeàu nhìn thaáy töôùng maø bieát. Vaên trong baûn luaän naøy neân noùi nhö vaäy: Hoaëc laø nhìn thaáy töôùng, hoaëc laø xem boùi, coù theå ngay luùc ñoù nhaän bieát taâm-taâm sôû phaùp cuûa ngöôøi khaùc. Hoaëc laø nhìn thaáy töôùng, ñoù laø nhö tröôùc ñaõ noùi, vaø thaáy- nghe veà töôùng khaùc cuûa thaân nghieäp-ngöõ nghieäp maø nhaän bieát taâm cuûa ngöôøi khaùc. Hoaëc laø xem boùi, nhö caùc loaïi boác queû xem boùi cuûa caùc ngoaïi ñaïo maø nhaän bieát taâm cuûa ngöôøi khaùc. Trí ñaït ñöôïc do nôi sinh ra ngay luùc ñoù nhaän bieát taâm-taâm sôû phaùp cuûa ngöôøi khaùc, ñoù laø caùc ñòa nguïc ñeàu coù. Söï vieäc aáy nhö theá naøo? Vaû laïi, trong ñòa nguïc cuõng coù trí ñaït ñöôïc do nôi sinh ra, coù theå nhaän bieát taâm… cuûa ngöôøi khaùc, nhöng khoâng coù söï vieäc hieän roõ ra rieâng bieät ñeå coù theå noùi ñöôïc. Hoûi: Loaïi ñoù ôû vaøo luùc naøo thì nhaän bieát taâm… cuûa ngöôøi khaùc? Ñaùp: Luùc môùi sinh vaøo ñòa nguïc chöa nhaän chòu khoå ñau; neáu nhaän chòu khoå ñau roài thì taâm nieäm cuûa chính mình haõy coøn khoâng coù theå nhaän bieát, huoáng gì laø coù theå nhaän bieát taâm-taâm sôû cuûa ngöôøi khaùc hay sao? Hoûi: Loaïi ñoù truù vaøo taâm-taâm sôû naøo maø nhaän bieát taâm… cuûa ngöôøi khaùc, truù vaøo thieän-truù vaøo nhieãm oâ hay laø voâ phuù voâ kyù? Ñaùp: Caû ba loaïi ñeàu coù theå nhaän bieát. Hoûi: Laø truù vaøo yù thöùc, hay laø truù vaøo naêm thöùc maø nhaän bieát taâm… cuûa ngöôøi khaùc? Ñaùp: Chæ truù vaøo yù thöùc.

Hoûi: Laø truù vaøo taâm Oai nghi loä, hay laø truù vaøo taâm Coâng xaûo xöù, hay laø truù vaøo taâm Dò thuïc sinh maø nhaän bieát taâm… cuûa ngöôøi khaùc? Ñaùp: Chæ truù vaøo taâm Oai nghi loä. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì loaïi ñoù khoâng coù taâm Coâng xaûo xöù hieän khôûi, maø taâm Dò thuïc kia chæ coù ôû naêm thöùc.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.